

**ENQUADRAMENT DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA EN
LA PREMSA ESCRITA**

Grau en Comunicació Cultural

Sandra Serra Cuza

Tutora: Olga Felisa del Rio Sánchez

Juny 2021

RESUM

El món actual i la seva societat està rodejada de mitjans de comunicació i de tota mena d'informació provinent de diferents organismes, amb una gran varietat d'opinions i ideologies. Però els *mass-media*, són els principals difusors d'informació, ja que tenen una gran audiència, i tenen com a finalitat formar una opinió, persuadir i orientar al lector o espectador. Cada mitjà de comunicació té la seva ideologia i la seva línia editorial i això afecta en la manera de transmetre la informació, ja que la informació en cada organisme és tractada de manera diferent. La Teoria del *Framing* té com a funció analitzar com els mitjans de comunicació reflexionen, determinen i construeixen les peces periodístiques. A partir d'un succés es crea un enquadrament i els mitjans de comunicació fan una interpretació d'aquest segons el seu punt de vista. En aquesta investigació s'analitza les peces periodístiques sobre violència masclista en tres diaris espanyols: *El País*, *L'ABC* i *La Vanguardia*. La metodologia utilitzada és l'anàlisi dels *frames* dels tres diaris, amb la intenció de veure l'evolució del relat i dels elements que s'utilitzen per a la creació d'una peça periodística. I comprovar si existeix vinculació entre la línia editorial i l'enquadrament donat en les notícies escollides.

Paraules clau: masclisme, enquadraments, mitjans de comunicació, peces periodístiques, *frames*.

Índex

1. INTRODUCCIÓ.....	1
2. VIOLÈNCIA DE GÈNERE.....	2
2.1 Diferències entre la violència de gènere, la violència domèstica i la violència masclista	2
2.2 Tipologia de violència de gènere.....	5
2.3 Patriarcat.....	7
2.3.1 Subordinació de gènere	8
2.4 Sexisme	9
2.5 Feminisme	10
3. VIOLÈNCIA MASCLISTA EN ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ.....	11
3.1 Tractament informatiu sobre la violència de gènere.....	12
3.2 Estereotips de gènere en els mitjans de comunicació.....	14
4. ENFOCAMENT TEÒRIC.....	15
4.1 Teoria de Gènere	15
4.2 Teoria del <i>Framing</i>	17
5. METODOLOGIA	20
5.1 Caracterització de la mostra	22
6. RESULTATS.....	24
6.1 Evolució del tractament informatiu de les notícies de violència masclista	24
6.1.1 Comparativa de <i>El País</i> entre abans i després del 2004.....	25
6.1.2 Comparativa de l' <i>ABC</i> entre abans i després del 2004.....	27
6.1.3 Comparativa de <i>La Vanguardia</i> entre abans i després del 2004.....	29
6.2 Vinculació entre la línia editorial dels mitjans i l'enquadrament donat en eles notícies sobre la violència masclista.....	30
6.2.1 Anàlisi de l'enquadrament episòdic dels agressors.....	31
6.2.2 Anàlisi de l'enquadrament episòdic de les víctimes.....	33
6.2.3 Anàlisi de l'enquadrament temàtic social.....	34
6.2.4 Anàlisi de l'enquadrament judicial.....	36
7. CONCLUSIONS.....	38
7.1 La vinculació entre la línia editorial i l'enquadrament donat a les notícies.....	38
7.2 L'evolució tractament informatiu en la premsa escrita.....	39
8. FONTS D'INFORMACIÓ.....	40

1. INTRODUCCIÓ

La relació entre la societat i els mitjans de comunicació és cada vegada més afectiva i propera. És d'on la majoria de la població extreu la gran part de la informació que obté sobre l'actualitat i els successos. Quan en aquesta relació entra en joc la violència masclista, l'impacte que pot tenir en la societat és encara més gran. És un tema complex i difícil de tractar en la premsa, perquè es pot caure en estereotips, estipulacions marcades pel nostre subconscient i ideologies patriarcals imposades en la societat.

Els mitjans de comunicació, sobretot en la premsa, estan en judici constant sobre les notícies que publiquen. Perquè són fonts informatives de gran validesa social i actualment tothom pot opinar públicament sobre el contingut de la informació en les xarxes socials. Es troben gran quantitat de fonts informatives, de diferents ideologies i diverses opinions, on cadascuna explica a la seva manera i a la seva conveniència els esdeveniments, seguint la seva línia editorial.

L'**objectiu** d'aquesta investigació és **analitzar el tractament de la violència masclista en tres mitjans de comunicació** de la premsa escrita, aplicant la Teoria del *Framing*. Ardèvol-Abreu (2015:424) citant a Etman (1993): ‘‘[...]el *framing* es un proceso en el que se seleccionan algunos aspectos de la realidad, a los que les otorgará un mayor énfasis o importancia [...]’’

Els mitjans de comunicació tenen un paper molt important en la difusió, per aquest motiu és tan important un correcte tractament informatiu, sobretot en les notícies de violència masclista. Gràcies al reclam del moviment feminista i la Llei Orgànica 1/2004, els mitjans de comunicació han canviat en la difusió d'informació en les notícies.

Aquesta investigació vol donar resposta a dues preguntes:

PI1: La premsa escrita ha evolucionat amb el tractament informatiu de les notícies de violència masclista?

PI2: Existeix vinculació entre la línia editorial i l'enquadrament donat en les notícies sobre la violència masclista?

2. VIOLÈNCIA DE GÈNERE

La violència de gènere és un concepte que fa pocs anys s'utilitza en la nostra societat i en els mitjans de comunicació, encara que sempre ha existit. Aquesta conceptualització s'ha anat desenvolupant amb el pas del temps, on actualment es poden trobar diferents aspectes que inclouen aquesta problemàtica.

2.1 Diferències entre la violència domèstica, la violència de gènere i la violència domèstica

Els conceptes de violència de gènere, violència domèstica i violència masclista són conceptes molt amplis i molt semblants, amb petits matisos que els diferencien, encara que es porti a terme aquesta diferenciació, les tres classes de violència tenen molts elements en comú. Encara que, els tres conceptes tenen en comú l'element més important, que la violència que s'exerceix és contra la dona.

La violència de gènere i la violència domèstica son dos tipus d'expressions que han estat molt unides durant molt de temps, quedant-se amagades a la llum de l'opinió pública al principi. Però segons Adam (2013) cada cop estan més unides entre si, gràcies a la publicació de la Llei 1/2004 del 28 de desembre de Mesures de Protecció Integral contra la violència de Gènere, a Espanya.

Al 1993, l'Organització de Nacions Unides (ONU) va aprovar la *Declaración sobre la eliminación de la violencia contra la mujer* (DEVAW), en l'assemblea general es va proclamar aquesta declaració:

A los efectos de la presente Declaración, por "violencia contra la mujer" se entiende todo acto de violencia basado en la pertenencia al sexo femenino que tenga o pueda tener como resultado un daño o sufrimiento físico, sexual o psicológico para la mujer, así como las amenazas de tales actos, la coacción o la privación arbitraria de la libertad, tanto si se producen en la vida pública como en la vida privada. (ONU, 1993: article 1).

Al 1995, l'ONU va legitimar la *Declaración y Plataforma de Acción de Beijing*. En l'apartat 118, és defineix com:

La violencia contra la mujer es una manifestación de las relaciones de poder históricamente desiguales entre mujeres y hombres, que han conducido a la dominación de la mujer por el hombre, la discriminación contra la mujer y a la interposición de obstáculos contra su pleno desarrollo[...]. (ONU, 1995:88)

En el Bolletí Oficial del Govern d'Espanya (BOE), el Ministeri de Sanitat i Serveis Socials i Igualtat, al aparèixer la Llei 1/2004, va recollir les definicions més importants de la violència de gènere, però pròpiament el Govern espanyol també va fer la seva:

La violencia de género ha sido y sigue siendo una de las manifestaciones más claras de la desigualdad, subordinación y de las relaciones de poder de los hombres sobre las mujeres. Este tipo de violencia se basa y se ejerce por la diferencia subjetiva entre los sexos. En pocas palabras, las mujeres sufren violencia por el mero hecho de ser mujeres[...]. (Ministerio de Sanidad y Servicios Sociales e Igualdad, 2004).

El Consejo Europeo (2011: article 3) va aprovar *el Convenio del Consejo de Europa sobre prevención y lucha contra la violència contra les dones i la violència domèstica*, on es van incorporar les següents definicions sobre la violència de gènere:

Por “violencia contra las mujeres” se deberá entender una violación de los derechos humanos y una forma de discriminación contra las mujeres, y designará todos los actos de violencia basados en el género que implican o pueden implicar para las mujeres daños o sufrimientos de naturaleza física, sexual, psicológica o económica, incluidas las amenazas de realizar dichos actos, la coacción o la privación arbitraria de libertad, en la vida pública o privada (Consejo de Europa, 2011)

Avui dia, la violència de gènere és sistemàtica i atempta contra la dona. Gimeno i Barrientos (2007) consideren que aquest fet es produeix perquè el patriarcat ha posat en mans dels homes un poder simbòlic i material, del que la dona ha desposseït. I que aquest poder també serveix per tenir control sobre les dones, per tant, és una s'exerceix violència contra les dones.

La violència de gènere està present en l'actualitat dels mitjans de comunicació, en l'agenda política i en moltes altres instàncies socials. Hi ha molts de mites, estereotips i llocs comuns que rodejant la violència de gènere. Aquest fet, tal com és mostra és el

patriarcat que genera aquesta violència per reproduir-se al llarg dels anys (Justo-Suárez, 2011).

Segons Gil (n.d.), la violència contra les dones, ha de ser lluitada i per aconseguir-ho es necessita aplicar amb eficàcia els Drets Humans generals. Si s'inventen doctrines discriminatòries 'a mesura' que beneficien a uns i perjudiquen uns altres, si es fomenta una justícia que en comptes de provar la culpabilitat d'algunes persones, exigeix que els agressors puguin demostrar la seva innocència, llavors tot es converteix en un negoci i els objectius de cadascú són molt diferents amb l'excusa de 'protegir a les dones'.

En canvi, la violència domèstica per Pintos (2013:230) 'el concepto de *violencia doméstica* que establece fronteras innecesarias entre el hogar y el espacio público, es decir, la calle'. Per els autors Gimeno i Barrientos (2007:38) aquesta violència pot fer referència 'una violència producida en el hogar i contra cualquier persona que viva en ella', sense tenir en compte el sexe ni el gènere.

El concepte de violència masclista és pràcticament igual que el concepte de violència de gènere. Talego, Florido i Sabuco (2012), consideren que la violència masclista és heterocèntrica i és el resultat de les condicions estructurals patriarcals. Segons els autors s'hauria de considerar violència masclista a tots els actes de menyspreu, agressió, amenaces... que realitzen els homes contra les dones. Tot atemptat contra les dones s'hauria de considerar violència patriarcal, masclista i de gènere, sense haver-hi cap mena de diferenciació entre elles.''

Les accions de la violència masclista (maltractament en la parella, agressions i assassinats a les dones que volen escapar d'aquesta violència) estan en la societat. L'autora Daza Bonachela (2015:7), remarca que aquest fet succeeix en les dones que volen escapar de la tradicional assignació de rols socials que la societat patriarcal li ha imposat. També trobem la violència masclista contra víctimes simbòliques: defensors i defensores dels drets humans, en particular el de les dones. "La finalidad última de la acción del perpetrador de violencia machista es impedir la aplicación de los valores superiores de libertad, igualdad y justicia a las mujeres [...]."

2.2 Tipologia de violència de gènere

Es troben diverses formes de violència masculista. Quan la dona pateix mals tractes de part d'un home ja es considera violència de gènere; per poder diferenciar cada tipologia s'ha realitzat aquestes diferenciacions de les classes de violència contra la dona. El Ministerio de Sanidad y Consumo (2007) recull els diferents tipus de violència de gènere, en l'informe *Protocolo común para la actuación sanitaria ante la Violencia de Género* (2007).

2.2.1 Física

Compren qualsevol acte no accidental que impliqui l'ús deliberat de la força, com bufetades, cops, pallisses, empentisses, ferides, fractures o cremades, que provoquin o puguin provocar una lesió, un dany o un mal en el cos de la dona. És important tenir en present qualsevol forma de violència física també és violència psicològica. (Ministerio de Sanidad y Consumo, 2007)

2.2.2 Psicològica

Succeeix quan hi ha una conducta intencionada i prolongada en el temps, que atempta contra la integritat psíquica i emocional de la dona i contra la seva dignitat com a persona i que té com a objectiu imposar les pautes de comportament que l'home considera que ha de tenir la seva parella. Les manifestacions són: amenaces, insults, humiliacions o vexacions, l'exigència d'obediència, l'aïllament social, la culpabilització, la privació de llibertat, el control econòmic (violència econòmica), el xantatge emocional, el rebuig o l'abandonament. (Ministerio de Sanidad y Consumo, 2007)

Aquesta mena de violència no és visible com la física o la sexual, és més difícil de demostrar i en moltes ocasions, no és identificada per la víctima com una classe de violència, sinó com a manifestacions pròpies de la personalitat o el caràcter de l'agressor. (Ministerio de Sanidad y Consumo, 2007).

2.2.3 Econòmica

La violència econòmica es defineix com el control de recursos econòmics impedit que la dona participi en la presa de decisions sobre la distribució de la despesa, controlar els diners, obligar a la dona a rendir comptes de les despeses, demanar permís per gastar, negar l'accés a la informació sobre el patrimoni comú, negació a accedir als diners o

lliurar quantitats insuficients per al manteniment de les necessitats familiars. (Ministerio de Sanidad y Consumo, 2007)

Segons l'autor Córdova López (2017), la violència econòmica també impedeix que la víctima treballi fora de casa, ja que els diners obtinguts estan violentant econòmicament a la seva parella.

2.2.4 Sexual

La violència sexual és qualsevol acció que impliqui la vulnerabilitat en totes les seves formes, amb accés genital o sense, del dret de la dona de decidir voluntàriament sobre la seva vida sexual o reproductiva a través d'amenaques, coacció, utilització de la força o intimidació, incloent-hi la violació dins el matrimoni o altres relacions vinculades o semblants, existeixi o no convivència, així pot ser la prostitució forçada, explotació, esclavitud, assetjament sexual i tràfic de dones. (Ministerio de Sanidad y Consumo, 2007).

També, per Pintos (2013:227) aquesta violència sexual sol anar acompanyada de violència física i a la seva dignitat de negar-li un dret bàsic: disposar del seu propi cos. "La violación no es un delito enfocado hacia la búsqueda del placer sexual, sino el medio para conseguir una humillación."

- **Abús sexual**

Aquesta categoria engloba molts tipus de violència sexual, per aquest motiu s'ha realitzat un apartat per poder explicar concretament el que és.

Echeburúa & Guerricaechevarría (2021), consideren que el fet de trobar una definició adequada d'abús sexual és difícil. Per ells, hi ha molts factors que afecten quan es crea una definició estable i precisa. Hi ha dos factors en exactitud que dificulten la creació d'aquesta definició; es discrepa en determinar l'edat límit de l'agressor o de la víctima i també s'ha trobat diferències en les definicions emprades pels professionals de la salut i les definicions legals. Les primeres són molt més àmplies i les segones tenen un caràcter més restrictiu.

Beltrán (2007:41) va identificar abús sexual com les formes de contacte on una de les dues persones exerceix un control i poder sobre l'altre. "El contacto puede darse de acuerdo a dos categorías: tocamiento y penetración el cual implica una gratificación sexual para el perpetrador involucrado." Aquesta definició dóna la possibilitat de vincular com abusadors sexuals a persones de diferents edats, es flexibilitza el rang en el qual es delimita la tipologia de l'abús sexual donant la possibilitat d'involucrar tota mena de contacte eròtic o sexual.

2.3 Patriarcat

L'antropologia ha definit el patriarcat com un sistema d'organització social en el que els llocs importants de política, economia, religió o militarisme, és a dir, llocs de poder, pertanyen només als homes. Per Puleo (2005) es tracta d'una organització històrica molt antiga que ha arribat fins als nostres temps. En aquest cas, les ideologies patriarcals no només creen diferències entre els homes i les dones, sinó que fan que les dones tinguin un lloc inferior pel simple fet de ser dones biològicament. Alda Facio (2005) remarca que l'home passa a tenir una situació de privilegi davant la dona.

Gerda Lerner, va fer un estudi *El Origen del Patriarcado* (1986:1), on va arribar a la conclusió que amb el pas del temps, l'home va anar adquirint drets i superioritat sobre les dones i les dones es van convertir en un recurs pels homes, que les adquireixen de la mateixa manera que es feien amb unes terres. "Las mujeres eran intercambiadas o compradas en matrimonio en provecho de su familia; más tarde se las conquistaría o compraría como esclavas, con lo que las prestaciones sexuales entrarían a formar parte de su trabajo y sus hijos serían propiedad de sus amos. "

L'autora Arriazu (2000:308), de l'estudi *El Patriarcado como origen de la Violencia Doméstica*, explica la importància conèixer l'origen d'aquest sistema per poder entendre com afecta en les nostres vides actuals. En l'estudi l'autora explica l'origen:

El origen de esta desigualdad está en los pueblos primitivos en donde por las condiciones adversas de la naturaleza y las herramientas precarias de las que disponían, era el hombre el que salía a buscar el alimento, ayudado por su fortaleza física, mientras que la mujer permanecía cuidando de los hijos [...] Este sistema patriarcal ha perpetuado ese orden

jerarquizado y para ello ha elaborado toda una ideología que lo sustenta, dándole apariencia científica.(Arriazu, 2000)

Marqués (1997:213). considera que els homes en general donen per fet que les seves característiques es deuen a algun tipus d'intrínseca masculinitat. Puleo (2005) també anomena que el patriarcat no és una essència, sinó un sistema *metaestable*, és a dir, amb diferents estats d'equilibri, de dominació exercida pels homes. “[...]Que el patriarcat sea metaestable significa que sus formas se van adaptando a los distintos tipos históricos de organización económica y social [...]”

Per acabar la reflexió o definició d'aquest concepte, es important la reflexió de Lerner (1986) , on diu que s'ha de tenir clar que és un domini masculí sobre les dones tant en família com en la societat. La societat patriarcal considera que la dona no té rellevància en comparació amb l'home. Arriazu (2000), considera que cadascú té assignats espais físic i simbòlics, que han sigut escollits el sistema patriarcal, de quin lloc ocupa cadascú.

En conclusió, totes les societats humanes conegudes del passat i del present, són patriarcals. “ Es organización histórica de gran antigüedad que llega hasta nuestros días” (Puleo, 2005:213).

2.3.1 Subordinació de gènere

Des dels seus orígens el feminisme s'ha preocupat pels motius que han originat la desigualtat de gènere que, en totes les societats conegudes, afecta negativament a les dones. Serret (1998:146) en l'estudi *Subordinación de las mujeres e identidad femenina. Diferencias i conexiones*, anomena:

En este sentido, el feminismo ha hecho patente que, a nivel social, las mujeres se encuentran sometidas en tanto mujeres {y no en tanto personas concretas o individuos) al colectivo de los varones [...]. La manera inmediata como se expresa la subordinación de las mujeres es la carencia de prestigio tanto del genérico como de las actividades y espacios relacionados con él, así como por la falta de poder (aunque no de resistencia), entendido como la inhabilitación simbólica para autogobernarse —con todo lo que esto implica— que se atribuye a todas las personas identificadas como parte del colectivo de las mujeres. (Serret, 1998)

La subordinació de gènere és a causa de diversos motius. Un d'ells és que el treball de les dones segueix sent diferent dels homes, perquè elles encara que treballin fora de casa, també ho han de fer dins de la seva llar, i per tant fer una "doble jornada". Segons Alcántara (2008:13) encara que elles aconseguixin un bon lloc laboral, "por su condición de subordinación en la sociedad ellas están también segregadas en la fuerza laboral." Les seves feines són precàries, sempre en segon planó i mai en un lloc de direcció o de presa de decisions.

Els autors César, Trejo i Sutton (2012:70) consideren que la subordinació femenina succeeix perquè des de molt petits s'ensenya i s'interioritza les normes socioculturals establertes, "las cuales socializaron de acuerdo con la organización patriarcal vigente, estableciendo un orden jerárquico de las relaciones entre géneros que contribuye al mantenimiento de la desigualdad y la diferencia social entre hombres y mujeres."

2.4 Sexisme

Brioso, Barrera i Malagón (2011), consideren que l'origen de l'aparició del sexisme prové quan històricament la població va estar dividida en un sistema dicotòmic de gènere. Cada sexe tenia unes funcions preestablertes, als homes se'ls hi va donar la funció productiva, situant-los en la vida pública i a les dones reproductives, donant-li feines domèstiques.

Lagarde (1986) defineix aquest terme com la doctrina que fonamenta el masclisme, la misogínia i l'homofòbia. També, Lameiras (2004:92) descriu el sexisme com "una actitud dirigida a las personas en virtud de su pertenencia a un determinado sexo biológico en función del cual se asumen diferentes características y conductas."

El sexisme està compost per diverses estratègies, les quals el sistema patriarcal utilitza el seu poder per la societat per dispersar-les. Per això, segons Medina (n.d.:10) el sexisme es pot torbar en diferents àmbits: social, polític, econòmic, educacional, artístic, científic, etc. "Las prácticas sexistas tienen por objeto mantener a las mujeres en una posición de inferioridad respecto a los hombres en todas las esferas de la sociedad y de manera sistemática".

I Sau (2000:257) afirma que el sexisme és:

El conjunto de todos y cada uno de los métodos empleados en el patriarcado para poder mantener en situación de inferioridad, subordinación y explotación del sexo dominado: el femenino. El sexismo abarca todos los ámbitos de la vida y las relaciones humanas, por lo que es imposible hacer una relación, no exhaustiva, ni siquiera aproximada de sus formas de expresión y puntos de incidencia. (Sau, 2000:)

2.5 Feminisme

Per Fantín i Nuñez (2011:319) el feminisme és un “[...]el conjunto de creencias e ideas que pertenecen al amplio movimiento social y político que busca alcanzar una mayor igualdad para las mujeres.” Les dones busquen i volen la igualtat en totes les esferes de la vida, utilitzen estratègies i mètodes per poder-ho aconseguir. L'autora Paloma Uría (2009) considera que durant molts anys el feminisme ha respost a conflictes d'àmbits locals i propers, organitzant-se accions i convocant jornades de debat. Això ha sigut possible a Espanya gràcies a la Coordinadora d'Organitzacions Feministes de l'Estat Espanyol.

Per Fraser (2012) és necessari recuperar la idea socialista per la redistribució econòmica i per poder utilitzar-la com a solució de les injustícies de la diversitat identitària i la seva infrarepresentació política. W.Crenshaw (2011) i Sandoval (2004) volen apostar per un feminisme de col·lisions. I per aquest motiu també s'ha de tenir en compte la identificació de les dobles discriminacions que pateixen moltes dones de raça negra i l'explotació laboral que suporten.

Arias (2015), considera que la dona, pel fet de ser dona s'enfronta a debats i a crítiques constants sobre la seva llibertat. Per exemple, en l'actualitat, el moviment feminista té una confrontació amb la legalització de la prostitució i els ventres de lloguer, és a dir, l'explotació comercial del cos de la dona i els seus drets sexuals i reproductius (Arias, 2015).

Segons Fraser (2012), hi ha una perillosa connexió entre el discurs feminista i la mercantilització neoliberal. En canvi, Banet-Weiser (2020) considera que el feminisme neoliberal és una nova forma de feminisme, que contribueix en desplaçar l'anàlisi de la

desigualtat de gènere "d'un problema estructural a un individual". Aquesta visió de feminisme li han donat suport moltes autores i autors, tractant-lo com un procés d'individualització institucionalitzat. Però, Torre (2019) afirma que aquest feminisme individualista estudiat els últims anys és limitar-se, no tenir en compte la complexitat històrica de la protesta contra la subordinació de la dona.

La història del feminisme ha estat present en moltes èpoques, encara que hagi anat evolucionant, sempre ha tingut uns objectius comuns: la política i el poder. Les qüestions que es planteja el feminisme són essencials per la seva història social i econòmica. El moviment feminista vol canviar aquesta història i vol donar el valor i el poder que mereixen les dones. I tot és política, els polítics són els que decideixen, els que marquen les normes, les dicten i les porten a terme.

3. VIOLÈNCIA MASCLISTA EN ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

La violència de gènere és un fenomen global, el resultat d'una situació de discriminació intemporal que té el seu origen en una estructura social de naturalesa patriarcal. L'autora de *El Tratamiento de la Violencia en ls Medios de Comunicación*, Penalva Verdú (2002:395), reforça la idea que els mitjans de comunicació són molt importants, i per tant, diu:

“Los medios de comunicación desempeñan un papel muy importante en la conformación de estas representaciones ideológicas de la violencia, pero no son las únicas instituciones inmersas en este proceso. La violencia de los medios de comunicación (la que aparece en algunas formas de representarla) es una forma más de violencia cultural que es «coherente» con otras formas e instituciones más eficaces de legitimar la violencia directa y la estructural (educación, ciencia, ideología, ejército, empresa, familia, iglesia) con las cuales comparte el papel de agente de socialización, proceso a partir del cual los individuos aprenden a vivir en su sociedad y su cultura e interiorizan valores y normas de comportamiento.”(Penalva Verdú, 2002).

Per Ferrer Pérez i Bosch Fiol (2005) conceptuen que les violències que les dones, per raó únicament del seu sexe, han patit històricament, han sigut amagades i tolerades per una societat que no es consideraven que fossin actes condemnables. I Alberdi i Matas, (2003) exposen que la informació que es trobava sobre les agressions en les dones en l'àmbit domèstic apareixia subordinada per altres informacions.

Fagoga (1999) afirma que l'estereotip que utilitzaven era el que contribuïa en la reproducció ideològica del crim passional mitjançant una retòrica de l'ocultació que invisibilitzava la violència que patien les dones. En l'any 1997, segons Alberdi i Matas (2003) es va produir un autèntic canvi i va provocar que la violència de gènere passés a ser considerada com un problema privat a un social i polític.

Avui dia, es pot dir que gràcies a les intervencions dels mitjans de masses, s'ha obtingut el primer objectiu: la visibilització. Menéndez (2013:61), exposa que la premsa espanyola ha modificat el caràcter de la realitat invisible que abans es tenia de la violència sexista. "Sigue siendo necesaria una labor de revisión sobre la calidad y enfoque del tratamiento de unas noticias que, si bien forman parte del caudal mediático, necesitan de una formación especializada, dada su trascendencia ante la opinión pública."

Berenguer i García-Gordillo (2017) afirmen que els mitjans de comunicació de masses són els responsables de modelar l'imaginari col·lectiu comú. Els mitjans de comunicació realitzen un important paper educatiu respectant a les qüestions socials urgents, com es la violència de gènere.

Alberdi i Matas (2003), analitza que la premsa espanyola i amb ella la societat, estan entrant a una etapa de maduració, però encara amb notable desigualtat en el tractament de la violència de gènere en funció del mitjà. Es troben iniciatives emmarcades dins d'un programa, en el que els notícies de violència de gènere són considerades com una problemàtica social. Aquestes iniciatives s'han vist recolzades i potenciades per la *Ley de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género* (28 desembre 2004) i això neix amb la voluntat d'una resposta global, integral i multidisciplinari, començant pel procés de socialització i educació.

3.1 Tractament informatiu sobre la violència de gènere

Bengoechea (2000) va poder observar tres grans problemes en la forma que apareixen les notícies de violència de gènere en els mitjans de comunicació a principis de segle: En primer lloc, tenien tendència a representar a les víctimes de les agressions com passives. El segon aspecte és la justificació dels assassinats i les agressions amb la gelosia o la passió amorosa de l'agressor. I finalment, era la justificació que cap a la premsa sobre les

dones agredides, que actuarien com a desencadenants de la violència, es a dir, es responsabilitzava a les dones per a iniciatives amoroses o sexuals de la violència que podien patir.

Bengoechea (2000) citant a Lledó (2013) fa una enumeració d'una sèrie de biaixos en la redacció de les informacions que eren més habituals en els mitjans: el primer, és que en algunes notícies es troben contradiccions o inexactituds quan s'explica les causes de les agressions o crims. En segon lloc, es troben contradiccions si es contrasta les informacions en diversos mitjans. En tercer lloc, hi ha notícies que són radiografies de l'actitud que la societat davant un maltractament cap a les dones. I per últim, en la premsa, a vegades hi ha notícies que fan eco de les opinions alienes i de vegades citen textualment altres veus que defensen el terrorisme domèstic i la violència patriarcal.

Actualment, alguns estudis han demostrat que el tractament informatiu de la violència de gènere ha tingut millores considerables en els últims anys. Menéndez (2013) considera que és freqüent trobar notícies que fan referència a accions que ataquen a l'arrel del problema de la violència contra les dones o en el treball d'educar en valors d'algunes instàncies. També alguns mitjans generen informació sobre la violència sense necessitat de què hagi succeït una agressió, contextualitzant el problema i assumint un treball de sensibilització que forma part de la responsabilitat social.

Per Aran & Medina (2006), diuen que depenent del mitjà informatiu analitzat, cauen els estereotips i les concepcions en una certa lectura aïllada i desconnectada de les notícies sobre violència contra les dones, en cert sensacionalisme que desdibuixa el problema.

La Llei Orgànica 1/2004, del 28 de desembre, per la *Igualtat Efectiva de Dones i Homes*, tracta sobre la igualtat en els mitjans de comunicació. En l'article 14, recull que la difusió de les informacions relatives a la violència sobre la dona, garantirà amb la corresponent objectivitat informativa i es tindrà especial delicadesa amb el tractament gràfic de les informacions.

3.2 Estereotips de gènere en els mitjans de comunicació

Els autors Morales i Moya (1996), consideren que els estereotips són un conjunt de creences compartides sobre els atributs personals que els membres d'un grup tenen. Són

creences socialment compartides per persones d'una societat que assignen certes qualitats diferenciades per dones i homes. També, López i Morales (1995), expliquen que els estereotips expressen opinions de la gent sobre el que fan típicament els homes i les dones, sobre les funcions i sobre les particularitats físiques d'uns i d'altres.

Per Mateos (2007) els estereotips de gènere la societat els rep constantment de diferents mitjans, percebent-los de forma natural, perquè formen part del missatge. Això provoca, patentar la necessitat de crear consciència del poder que tenen els mitjans de comunicació. Segons Núñez Puente (2005:2), "Incluso aunque el espectador o espectadora sea capaz de construir su propia respuesta al producto mediático articulando un mensaje nuevo y propio, el equilibrio entre el estímulo y la respuesta no es, en medida alguna, proporcionado."

García, Aguaded i Rodríguez (2015:579) citant a López (2007) en el seu estudi *¿Cómo tratan la violencia de género los medios de comunicación?*, considera que:

"Los medios de comunicación ofrecen representaciones de la realidad social, que responden a intereses, prioridades y problemas sobre los temas que tratan. La influencia de estos condiciona a nuestra percepción del entorno, que esto provoca reproducir la desigualdad entre hombres y mujeres a través de los estereotipos de género. Este influye negativamente la construcción de la personalidad de las personas y se asume como una realidad de un modelo social normalizado, que conduce a la desigualdad, la discriminación y la violencia de género." (García, Aguaded i Rodríguez, 2015)

García, Aguaded i Rodríguez (2015:582), també consideren que encara que s'hagin fet propostes per eliminar els estereotips de gènere dels mitjans de comunicació, segueixen existint. "Es preciso señalar que es insuficiente el trabajo realizado, puesto que las mujeres siguen estando infrarrepresentadas en los medios y siguen alimentándose los estereotipos de género en todos los medios, con una imagen distorsionada de la mujer." I se li atorga un paper que no li correspon. Aquest fet provoca desigualtat i diferències entre gèneres.

4. ENFOCAMENT TEÒRIC

Els mitjans de comunicació, per poder tractar la informació i difondre-la utilitzen diferents estratègies de comunicació i persuasió, entre elles la Teoria del *Framing*. I aquesta informació ha d'estar representada en la Socialització de Gènere.

4.1 Teoria de Gènere

Quan es parla d'estudis de gènere es fa referència al conjunt de categories que formen la Teoria de Gènere, és com una manera d'explicar analíticament la diferència sexual. Per Appendini (2002:9), 'El otro campo se refiere al plano social, esto es al género como una categoría ordenadora de las estructuras sociales y explicativa de un tipo de desigualdad específica. Se refiere, por tanto, a una práctica política y discursiva.'

Likadi (2006) planteja una *Guia orientativa per la introducció de la perspectiva de gènere en investigacions i estudis quantitius i qualitius de qualsevol ordre*.

Gràfic 1: Com es segueix mantenint aquesta situació de desigualtat entre el home i la dona? Font:

Likadi (2006:19)

Aquest esquema és una clara representació de la **socialització de gènere**. La societat patriarcal utilitza uns mecanismes de transmissió denominat procés de socialització, a través del qual les persones aprenen i incorporen els valors i els comportaments dominants de la societat en la qual neixen.

La socialització de gènere és un procés d'aprenentatge en el qual les dones i els homes integren un model de dona i d'home en concret, definit a partir de les normes, funcions, expectatives i espais socials que assignen com a propis. La funció d'aquesta socialització

de gènere “és garantir l’aprenentatge del Rol de Gènere que posteriorment es convertirà en creences o estereotips que la societat manté i transmet sobre com són i com deuen comportar-se els homes i les dones i es retroalimenten entre ells. El rol i l’estereotip suposen dos pilars de la socialització de gènere.”

Gràfic 2: En que es basa la discriminació històrica de les dones? Font: Likadi (2006:21)

En relació amb la subordinació, la discriminació històrica de les dones es basa en la divisió sexual de la feina, que ha suposat el repartiment de les tasques socials i domèstiques adjudicades en funció del sexe. Posteriorment, es tradueix en el repartiment de les activitats professionals.

Des d’aquesta perspectiva, les dones i els homes, tenen unes tasques concretes en un temps i un espai determinat. Sembla propi de les dones ocupar-se de les funcions lligades amb l’àmbit domèstic i propi dels homes desenvolupar d’aquelles funcions que es realitzen en l’àmbit públic. Adoptar una perspectiva de gènere és fer una lectura social i crítica a partir de la qual una societat on dones i homes tinguin les mateixes oportunitats de desenvolupament personal i col·lectiu.

Per poder entendre la igualtat de gènere en tots els àmbits, s’han d’entendre dos conceptes claus. El primer són les necessitats pràctiques, que aquestes provenen de l’assignació tradicional de les tasques en funció del sexe. Són necessitats bàsiques (habitatge, alimentació o salut). I l’altra, són els interessos estratègics, que es tracta de la posició que ocupa una persona en la jerarquia social, en comptes en el lloc que ocupa a la societat. Aquestes posicions atorguen un valor social, defineixen funcions, uns rols, uns drets i uns

deures. Incideixen en el fet que es tingui unes oportunitats o unes altres, que coincideixen i moltes vegades determinen, el nivell social i econòmic del grup i la possibilitat d'influir, decidir i participar activament i directament en la construcció de la societat on vivim.

Satisfereix les necessitats pràctiques no implica necessàriament reduir les desigualtats entre dones i homes, sinó que respon a carències específiques. Contribueix a millorar la situació de les dones, però no modifica la seva posició de subordinació. Però, actuar tenint en compte els interessos estratègics, significa actuar sobre les estructures que mantenen la situació de subordinació de les dones en la societat, afavorint la modificació del rol de les dones i els homes i equilibrant les posicions que ocupen socialment.

4.2 Teoria del *Framing* /teoria del enquadrament

Per Ardèvol-Abreu (2015:424), considera que "Cualquier texto comunicativo, ya sea informativo o persuasivo, requiere de estructuras narrativas que organicen el discurso. En el caso de los medios de comunicación, los acontecimientos noticiosos se presentan de manera sistematizada, basada en convenciones narrativas que ofrecen una explicación acerca de quién está haciendo qué, y con qué propósito"

Escribano (2014:59), citant a Tuchmann (1978), explica que: "Este autor introduce una importante novedad en los estudios de "framing", ya que traslada las ideas de la sociología interpretativa al modo de entender el trabajo de los periodistas y del proceso de elaboración de una noticia."

Per tant, per Escribano (2014) aquesta teoria té una estructura jerarquizada i una perspectiva simbòlica. Això succeeix, perquè cada mitjà té la seva organització i la seva influència en el contingut de les peces periodístiques i per tant, el periodista es veu influenciat en la manera de veure la realitat.

Escribano (2014) tracta sobre com la violència de gènere també s'ha inclòs en l'*Agenda Setting* i sorgeix la idea de "vigilància en l'entorn". L'autora troba paral·lelisme entre la idea de la Teoria del *Framing* i la idea de "correlació amb l'entorn", per què quan es fa un tractament mediàtic amb les interpretacions corresponents dels temes i problemes escollits, s'ha de fer un consens social de la definició amb unes claus específiques

d'interpretació. Aquesta selecció i difusió d'informació es considera que pot ser important per posar en alerta a la societat sobre aquest problema de violència de gènere.

Escribano (2014:76) fa una classificació de diversos tipus d'enquadrament i alguns d'ells poden ser utilitzats per les notícies de violència de gènere:

- **Enquadrament episòdic**, on es representen els esdeveniments i aquest, tenen gran capacitat il·lustrativa, sobretot per aportar visibilitat. Per tant, s'utilitza com a plataforma de denúncia social del problema. Són relats individuals, sensacionalistes i carregats de prejudicis i estereotips.
- **Enquadrament temàtic**, aquest profunditza més en el problema i té una perspectiva més generalitzadora. Aquesta tipologia la trobem en relats de problemes socials, on ens ofereixen explicacions de possibles causes, mesures de protocols o formes d'actuació per trobar una solució.
- **Enquadrament polític administratiu**, als relats on es tracta mesures i recursos socials. Es caracteritza per parlar de dades o estadístiques relacionades amb l'aplicació de la Llei Integral de la Violència de Gènere. Aquest és l'enquadrament que es contempla per atendre les dones de víctima de la violència de gènere.
- **Enquadrament judicial policial**, aquest fa referència als relats i problemes que estan vinculats amb temes judicials i policials. Es tracten sobre les mesures i eines legals disponibles per fer front a la violència de gènere.

L'autor que popularitza i dona a conèixer la teoria del *Framing* és George Lakoff amb el llibre *No pienses en un elefante* (2006). Per Arenas (2010) la idea principal de l'autor en aquest llibre és vincular la seva teoria en una metàfora conceptual amb les anàlisis dels *frames* per fer propòsits paradigmàtics i retòrics concrets mitjançant el llenguatge. Segons Lanzaro i Lawson (2010), per poder aconseguir-ho és necessari que dins les opinions personals existeixen dos marcs per poder estructurar-les: les conductes i les actituds.

Per Lakoff (2007:4), la Teoria del Framing està estructurada per marcs, que aquest són estructures mentals que donen forma a la nostra visió del món. Per tant, al modelar els

objectius que perseguim, els plans que tracem, la manera que actuem i el que considerem un bon o mal resultat de les nostres accions. “En política nuestros marcos conforman nuestras políticas sociales y las instituciones que creamos para llevar a cabo dichas políticas. Cambiar nuestros marcos es cambiar todo esto. El cambio de marco es cambio social.”

Lanzaro i Lawson (2010), consideren que aquesta obra de Lakoff és útil per les anàlisis acadèmiques i per l'acció dels polítics professionals, perquè s'introdueixen elements conceptuals en el discurs i en el missatge. Aquests elements ha de variar segons el seu públic i la seva finalitat. També obliga a qüestionar-se preguntes que ja estan resoltes.

“El *framing* puede definirse como un proceso en el que se seleccionan algunos aspectos de la realidad, a los que les otorgará un mayor énfasis o importancia, de manera que se define el problema, se diagnostican sus causas, se sugieren juicios morales y se proponen soluciones y conductas apropiadas a seguir.”

Un dels autors més reconeguts en la popularització de la Teoria del *Framing* és Robert Etman. Ardèvol-Abreu (2015:424) citant a Etman (1993) “El *framing* puede definirse como un proceso en el que se seleccionan algunos aspectos de la realidad, a los que les otorgará un mayor énfasis o importancia, de manera que se define el problema, se diagnostican sus causas, se sugieren juicios morales y se proponen soluciones y conductas apropiadas a seguir.”

Per tant, per Ardèvol-Abreu (2015) una notícia és una construcció textual i visual, que s'ha portat a terme amb una reflexió prèvia, amb una determinada perspectiva, construïda per un professional de la informació que tindrà en compte un marc d'interpretació pels públics en el que s'exposa aquest missatge. L'autor Amadeo (2002), remarca que els *frames* dels periodistes són el resultat del treball que donen en una redacció i és gràcies a aquest *frames* que els periodistes poden processar grans quantitats d'informació de forma ràpida i rutinària.

Palma i Manrique (2010), expliquen que els aspectes visuals en una notícia, també aporten diversos enquadraments visuals. En les imatges que acompanyen la informació textual

estan presents alguns elements, que a través de la seva relació, fan patents diferents enfocaments o tractaments de la informació.

El *frames* no són objectes d'estudis en si, malgrat això, quan es volen definir és necessari un estudi previ. Quan s'estudien aquest *frames* en els textos dels mitjans és dona importància a l'opinió pública que han generat i les conseqüències que han tingut (Amadeo, 2002). També, són estructures de significat que inclouen un conjunt de conceptes centrals i idees, especialment conflictes bàsics, metàfores, mites i narratives (Entman, 1993).

Ardèvol-Abreu (2015:424) considera que: "Cualquier texto comunicativo, ya sea informativo o persuasivo, requiere de estructuras narrativas que organicen el discurso. En el caso de los medios de comunicación, los acontecimientos noticiosos se presentan de manera sistematizada, basada en convenciones narrativas que ofrecen una explicación acerca de quién está haciendo qué, y con qué propósito."

Aquesta teoria s'ha tornat una teoria de gran utilitat per investigar com s'aconsegueix construir la percepció de l'audiència sobre alguns temes als mitjans de comunicació. Aquest enquadrament determina la manera en el que el periodista selecciona elements per informar.

5. METODOLOGIA

Aquest treball vol donar respostes a dues preguntes del tractament informatiu de la violència de gènere en els mitjans de comunicació de la premsa escrita espanyola. Comprovar si els mitjans de comunicació han evolucionat amb el pas del temps. I també, omprovar si existeix vinculació entre la línia editorial i l'enquadrament donat en les notícies sobre la violència masculista. S'explicarà la seva tipologia informativa i es comprovarà la seva objectivitat informativa segons la llei d'igualtat.

S'ha utilitzat una metodologia analítica descriptiva de recerca, amb contingut quantitatiu. Les **unitats d'anàlisi** són les notícies que tracten sobre la violència masculista en qualsevol secció dels tres diaris escollits: *El País*, *La Razón* i *El Periódico de Catalunya*.

El **període de temps** escollit estarà dividit en dues parts. La primera serà abans de l'existència de la Llei Orgànica 1/2004, és a dir, del 28 de desembre del 2004, fins al 1 de gener del 2000 al 28 de desembre del 2004. I el segon període serà després de l'aprovació de la Llei Orgànica 1/2004, és a dir, del 28 de desembre del 2004 el 24 de març de 2021. Aquests dos períodes s'han escollit així per comprovar si en la premsa escrita espanyola, concretament en els tres diaris, hi ha hagut canvis en els estereotips, en l'enquadrament i si es regeixen per la Socialització de Gènere, a causa la decretació de la Llei Orgànica 1/2004 de *Protecció Integral contra la Violència de Gènere*.

La **mostra** d'aquesta investigació són un total de 90 notícies. S'han escollit 30 peces periodístiques per cadascun dels diaris, 15 d'elles són d'abans de l'aprovació de la Llei Orgànica 1/2004 i les altres 15 són després de l'existència de la llei. La mostra no és probabilística, però és estratègica. El criteri estratègic per la selecció de les unitats mostrals, ha sigut escollir aquelles notícies que estan àmpliament desenvolupades, perquè existeixi un relat extens dels fets que pugui ser analitzat per la Teoria del *Framing*. I així, poder elaborar una anàlisi adequada.

Es portarà a terme una **anàlisi quantitativa** de contingut, pel qual s'ha elaborat una **fitxa d'anàlisi** a partir de la proposta de Delgado Martínez, però adaptant-la a la finalitat de l'estudi, per poder extreure els resultats de les peces informatives, amb les quals s'elaboraran estadístiques quantitatives de les dades recollides. S'ha fet una comparativa entre els tres diaris i del tractament informatiu de cadascú d'ells, tenint en compte l'enquadrament (Teoria del *Framing*), la línia editorial i la Teoria de Gènere. I s'ha comprovat l'existència dels estereotips en les peces periodístiques i si aquest han desaparegut amb el pas del temps.

La taula que s'ha utilitzat per analitzar les peces periodístiques sobre a violència de gènere en els diferents diaris s'ha dividit en quatre enquadraments. El primer és (E1) informació proporcionada respecte a l'enquadrament episòdic dels agressors, el segon és (E2) informació proporcionada respecte a l'enquadrament episòdic de les víctimes, el tercer (E3) informació proporcionada respecte a l'enquadrament temàtic social i el quart (E4) informació proporcionada en l'enquadrament de l'àmbit judicial.

Notícia:	Data:	Diari:
Enquadrament episòdic: AGRESSORS		
SI / OBSERVACIONS		
No		
1. Informació personal (gustos, físic..)		
2. Antecedents		
3. Caràcter		
4. Origen social o ètnic		
Enquadrament episòdic: VÍCTIMA		
5. Informació personal (gustos, físic...)		
6. Vestimenta		
7. Que feia en el moment de la agressió?		
8. Origen social o ètnic		
Enquadrament temàtic: SOCIAL		
9. Causes i detalls de l'agressió		
10. Informació de la reacció ciutadana?		
11. Mesures de protocols o solucions?		
Enquadrament JUDICIAL		
12. Es fa menció d'alguna eina legal?		
13. Es parla d'alguna llei d'igualtat?		

Gràfic 3: Fitxa d'anàlisi o d'enquadrament. Font: Alejandro Delgado Martínez, amb alguna modificació.

De les notícies de violència masclista publicades s'han analitzat un total de 90 unitats, 30 notícies de cada diari sense diferenciar el període de temps.

5.1 Caracterització de la mostra

La premsa escrita que s'ha escollit per realitzar aquesta investigació són: *El País*, *El ABC* i *La Vanguardia*. Tenen una ideologia i una línia editorial molt diferent, per tant, són mitjans de comunicació amb els que es podrà veure clarament les diferències entre ells.

- **El País**

El País es va fundar l'any 1976 i és un dels diaris espanyols d'informació general que té major difusió i influència a Espanya. Encara que, es troba en 22 països i té 50 milions

d'usuaris d'arreu del món. Aquest diari que pertany al Grup Prisa, està present a Internet des de 1996, on va començar amb el domini *elpais.es* i l'any 2000 es va canviar a *elpais.com*. La seva ideologia política és de centre-esquerra, però amb vocació demòcrata i europeista. Actualment, el dirigeix Javier Moreno i es pot trobar en tres edicions: en castellà, en portuguès i en anglès. El diari es defineix com:

El País se define como un medio independiente, de información general, con vocación global y especialmente latinoamericana, defensor de la democracia plural según los principios liberales y sociales, y que se compromete a guardar el orden democrático y legal establecido en la Constitución española. (*El País*, principis ètics: Código ético)

- **ABC**

L'*ABC* el va crear Torcuato Luca de Tena i Álvaro Ossorio l'any 1903. És un diari d'informació general. Té onze edicions en Espanya i les més antigues són la de Madrid i la de Sevilla. Actualment està dirigit per Julián Quirós i es troba en la sisena posició en els diaris més llegits del territori nacional espanyol. Té una línia editorial conservadora, monàrquica i catòlica. Aquest diari es considera:

ABC defiende unos valores que comparte una amplia mayoría de la sociedad española. Un ideario moderado liberal conservador, que aboga por la convivencia y la estabilidad. ABC está por la unidad de España, amenazada estos días; la democracia parlamentaria; la economía de libre mercado, limitando en lo posible la intrusión abusiva del Estado; la monarquía constitucional y la fe que nos une, la religión católica, que es la que profesan el 70% de los españoles (*ABC*, Principios, pensamientos y rigor)

- **La Vanguardia**

La Vanguardia és un diari d'informació general editat a Barcelona, que es va fundar l'any 1881 com un òrgan del Partido Liberal per la província de Barcelona. Pertany al Grup Godó i té corresponsals en les principals ciutats de tot el món. És el diari català més venut a Espanya. Té caràcter centrista, liberal i catalanisme. Actualment està dirigit per Jordi Joan i ells es descriuen com:

Nosaltres intentem fer periodisme de forma honesta i rigorosa. No creiem en una veritat absoluta per imposar als lectors. Al contrari, tenim una línia editorial clara i conseqüent.

Som plurals, com la nostra societat i com els nostres lectors. *La Vanguardia* aspira a ser el diari de tots, un punt de retrobament. (Jordi Joan, director de *La Vanguardia*)

6. RESULTATS

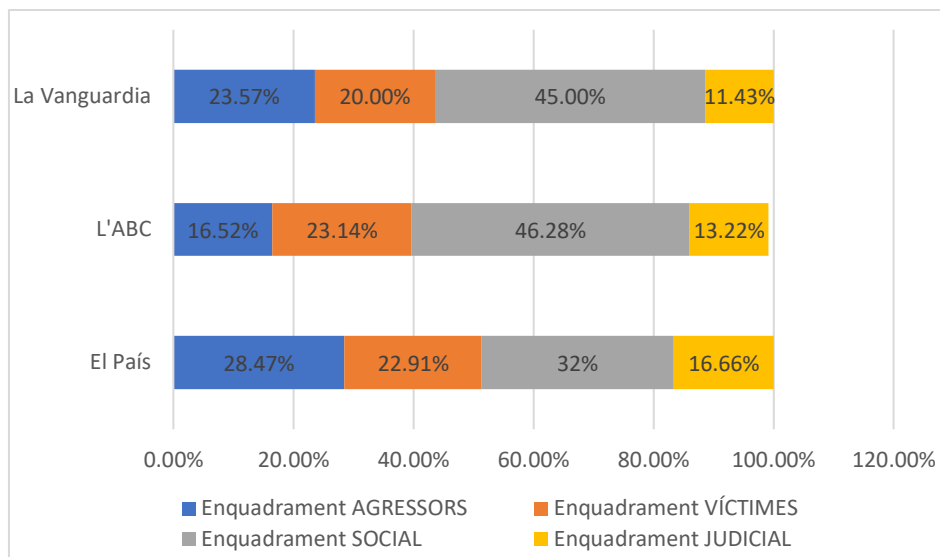
En el període de temps analitzat s'han publicat gran quantitat de notícies en els tres mitjans de comunicació de premsa escrita. S'ha interpretat que hi ha una significativa evolució en el tractament de la informació en els diaris i que existeix una línia editorial en cadascun d'ells.

6.1 Evolució del tractament informatiu de les notícies de violència masculista

En el cas de *El País*, l'enquadrament que més es proporciona informació és el temàtic social(31,95%). També, es dona més informació sobre els agressors (28,47%) respecte a les víctimes (22,91%). I l'enquadrament judicial es manté a un segon pla (16,66%) respectivament, encara que té el percentatge més alt comparat amb els altres diaris.

Per la seva part, a *La Vanguardia* i hi predominen les informacions socials (45%). També, igual que succeeix a *El País*, es proporciona més informació dels agressors (23,57%) que de les víctimes (20%). I a diferència dels altres dos diaris, l'enquadrament judicial és el que menys informació proporciona (11,43%).

Per altra banda, l'*ABC* l'enquadrament que més informació dona, també és el social (46,28%). A diferència amb *El País* i *La Vanguardia*, predomina les informacions de la víctima (23,14%), que dels agressors (16,52%). Tanmateix, les informacions judicials també són les més minoritàries (13,22%).

Il·lustració 1: Comparativa dels enquadraments (%) de les notícies de cada diari. Font: Elaboració pròpia

Els diaris *La Vanguardia*, *El País* i *l'ABC* l'enquadrament predominant és el temàtic social, aquest el trobem sobretot en notícies de problemàtiques socials i les peces periodístiques de violència de gènere ho són. Però, l'enquadrament judicial es troba de manera minoritària en els tres diaris, perquè les notícies no sempre apareixen les eines legals disponibles per fer front a la violència de gènere.

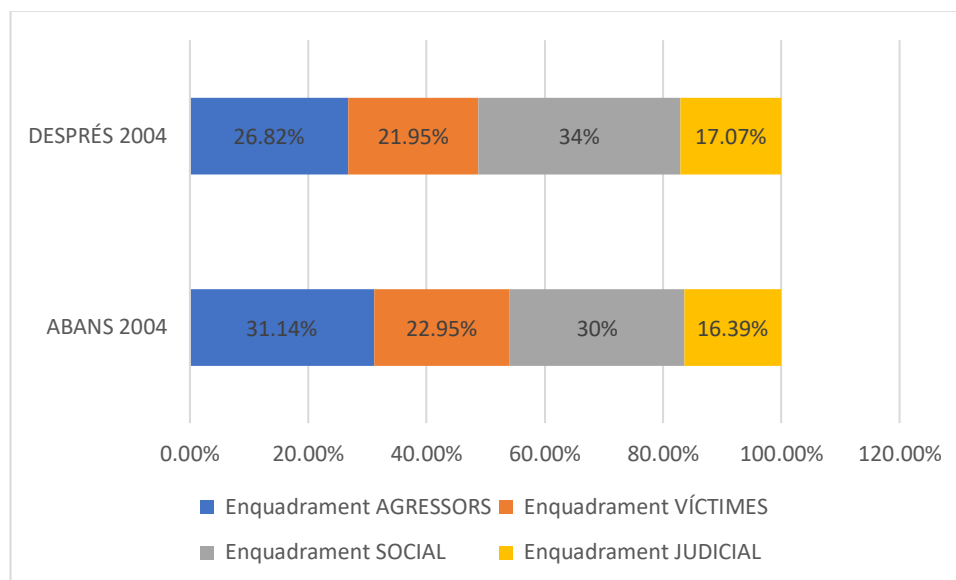
Ara bé, en *l'ABC* proporciona més informació de les víctimes que dels agressors, respecte a *La Vanguardia* i a *El País*, que és al contrari. En efecte, aquests enquadraments episòdics representen la visibilitat i la capacitat il·lustrativa, per aportar visibilitat. Per tant, en *l'ABC* representa més a la víctima proporcionant més informació sobre ella, però això pot provocar una justificació de la violència ocasionada per l'agressor i la responsabilitat dels fets cap a las víctima, ja que, d'ella es donen més detalls.

6.1.1 Comparativa de *El PAÍS* entre abans i després del 2004

En *El País*, en el primer període de temps, abans del 2004, l'enquadrament predominant és l'episòdic dels agressors (31,14%), amb una gran diferència respecte a l'episòdic de les víctimes (22,95%). També es proporciona força informació de l'enquadrament temàtic social (29,50%) i molt poca de l'enquadrament judicial (16,39%).

En el segon període de temps analitzat, després del 2004, a diferència d'abans del 2004, predomina l'enquadrament temàtic social (34,14%). Però, en aquest període, també es

proporciona més informació sobre els agressors (26,82%) que respecte a les víctimes (21,95%). L'enquadrament judicial, també es troba de manera minoritària en aquest període (17,07%).

Il·lustració 2: Comparativa dels enquadraments (%) de les notícies de *El País*, abans i després del 2004. Font: Elaboració pròpia

Encara que es proporcionin més informació dels agressors, abans del 2004, el tractament de la informació no és del tot objectiva, ni té delicadesa. Es tracta de “suposades agressions” i “presumptes assassins”, entre altres, per descriure aquestes notícies, quan la majoria de notícies dels assassinats o dels maltractaments està comprovada la culpabilitat del maltractador i això provoca que el lector no li atribueixi tota la culpa l’agressor. També, s’utilitzaven eufemismes per descriure’l.

Tanmateix, abans del 2004, es proporcionava força informació sobre l’enquadrament social, ja que, en onze de quinze notícies ofereixen explicacions de les possibles causes, però només en sis de quinze apareixen les mesures de protocols o formes d’actuacions per trobar solucions.

En totes les peces periodístiques analitzades en aquest període de temps s’han trobat estereotips o prejudicis i la majoria d’elles són notícies més curtes comparades amb les de després del 2004, per tant, el diari no li atorgava tota la importància necessària. En l’enquadrament judicials deu dels quinze diaris analitzats sí que fan menció d’alguna eina legal, sobretot del jutjat i de la sentència, però mai de cap llei.

Després del 2004, el diari s'ha centrat a donar informació dels successos i fer-ho de manera objectiva, proporcionant més informació de l'enquadrament temàtic social en la majoria de notícies, a diferència d'abans del 2004. En aquest període de temps, després del 2004, de la mateixa manera que l'anterior analitzat, es dona més informació sobre els agressors que sobre les víctimes. En canvi, l'enquadrament judicial es troba de manera minoritària en els dos períodes de temps

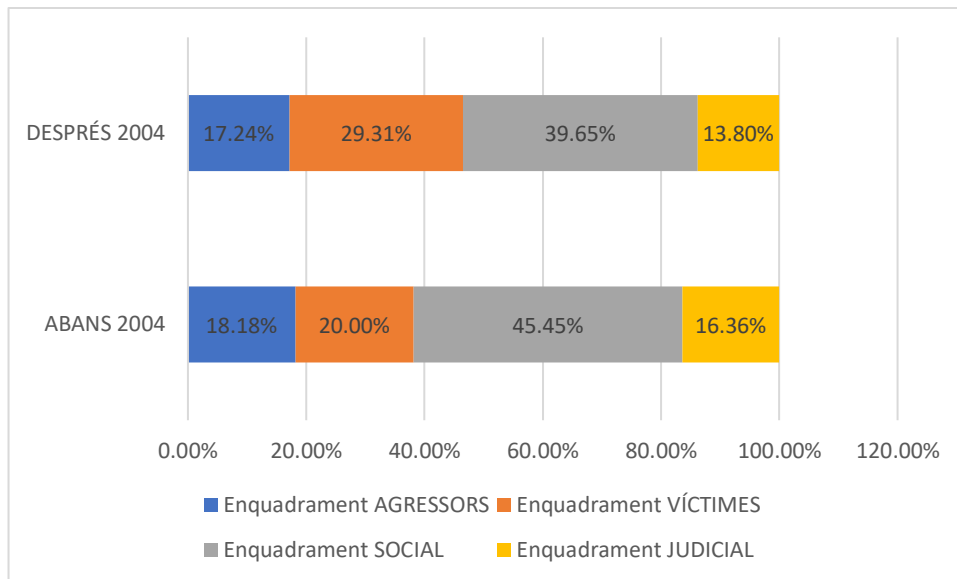
Per tant, l'evolució del tractament informatiu ha sigut respecte a l'enquadrament temàtic social i ha sigut positiva, perquè actualment es dona més importància a profunditzar en l'enquadrament social, per tant, les notícies ofereixen més explicacions sobre les causes i detalls de l'agressió i es troba més reacció de la ciutadania, on en la majoria d'elles s'aporten protocols i solucions.

En canvi, l'evolució de l'enquadrament episòdic dels agressors i de les víctimes és gairebé lineal, se segueix proporcionant més informació dels agressors respecte a les víctimes, per tant, es fa una denúncia social sobre el comportament dels agressors en realitzar l'acte de violència masculista.

6.1.2 Comparativa de l'ABC entre abans i després del 2004

En els dos períodes de temps, en l'ABC, predomina l'enquadrament temàtic social (45,45% abans del 2004 i 39,65% després del 2004). També, en els dos períodes de temps, es proporciona més informació sobre la víctima (20% abans del 2004 i 29,31% després dels 2004) respecte a la informació dels agressors (18,18% abans del 2004 i 17,24% després del 2004). Així mateix, l'enquadrament judicial és el més minoritari, igual que *El País*, en els dos períodes de temps (16,36% abans del 2004 i 13,8% després del 2004%)

Es pot comprovar amb aquestes dades l'evolució del tractament informatiu que ha tingut aquest mitjà de comunicació, encara que jeràrquicament les posicions siguin les mateixes, amb el pas del temps els percentatges s'han modificat relativament. Això succeeix perquè el diari cada vegada té una línia editorial més marcada i dona més importància en la informació que creu convenient.

Il·lustració 3: Comparativa dels enquadraments (%) de les notícies de l'ABC, abans i després del 2004. Font: Elaboració pròpia

L'evolució de l'enquadrament temàtic social es que ha baixat el percentatge després del 2004, perquè només nou de quinze notícies analitzades en aquest període de temps contenen mesures de protocols i solucions. En canvi, abans del 2004, dotze de quinze notícies aportaven aquestes mesures de protocols i solucions. Tanmateix, les causes i detalls de l'agressió apareix la mateixa quantitat en els dos períodes de temps.

El fet que l'enquadrament de les víctimes sigui més predominant que dels agressors és perquè es proporciona més informació d'ella, com per exemple, el que estava fent en el moment de l'agressió. En comparació amb els altres dos diaris analitzats, és el diari amb major informació sobre això.

El tractament de la informació de les notícies d'abans d'aprovar la Llei 1/2004, era molt subjectiu, racista i masclista. Justificaven les agressions masclistes i intentaven camuflar-les, alguns exemples: "violència conjugal", "un matrimonio muere en Zamora, puede ser un posible caso de violencia doméstica", "los celos provocaron la situación", entre altres. S'ha trobat molts estereotips i prejudicis en les peces periodístiques, tant en els títols com en el contingut.

L'evolució del tractament de la informació en l'ABC ha canviat, però no positivament. Després del 2004 es troba menys enquadrament judicial respecte a abans del 2004, l'enquadrament de les víctimes és més elevat després del 2004, on es pot observar que

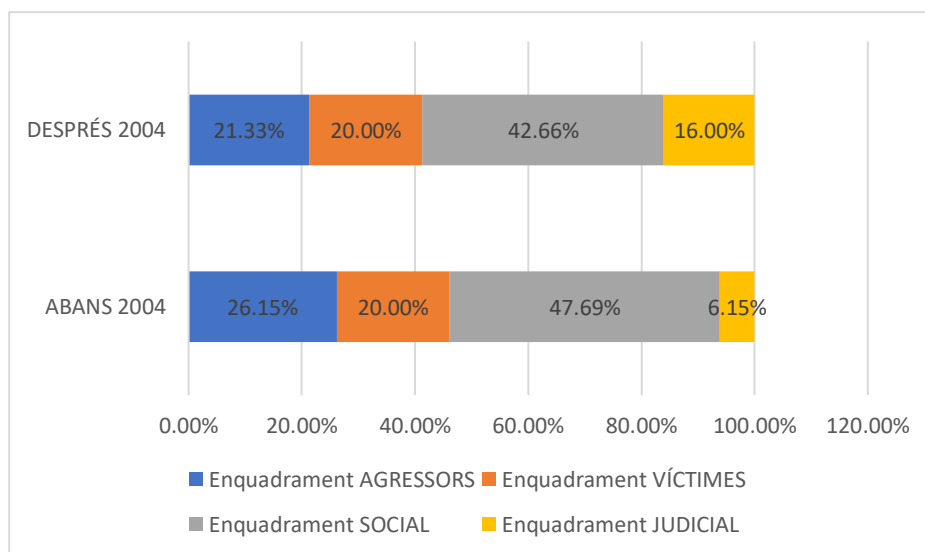

es proporciona més informació personal i es facilita el seu origen ètnic o social, que abans. En canvi, després del 2004 l'enquadrament dels agressors ha disminuït respecte a abans del 2004.

6.1.3 Comparativa de *La Vanguardia* entre abans i després del 2004

La comparació de l'anàlisi de les notícies en els dos períodes de temps, en *La Vanguardia*, de la mateixa manera que en l'*ABC*, predomina l'enquadrament temàtic social (47,69% abans del 2004 i 42,66% després del 2004), sent les xifres més altes en comparació amb els altres mitjans de comunicació analitzats.

En els dos períodes de temps, predomina l'enquadrament dels agressors (26,15% abans dels 2004 i 21,33% després del 2004) respecte a l'enquadrament de les víctimes (20% en els dos períodes). I es proporciona molt poca informació de l'àmbit judicial (6,15% abans del 2004 i 16% després del 2004), la xifra d'abans del 2004 és de les més baixes en comparació amb l'*ABC* i *El País*.

Il·lustració 4: Comparativa dels enquadraments (%) de les notícies de *La Vanguardia*, abans i després del 2004. Font: Elaboració pròpia

L'enquadrament social, el que predomina en els dos períodes de temps, després del 2004 ha baixat el percentatge respecte a abans 2004. Encara que, apareixen les causes i els detalls de l'agressió en les trenta notícies analitzades, és a dir, les quinze cada període de temps. Però el motiu de la disminució d'aquest enquadrament, és que abans dels 2004 apareixien més mesures de protocols i solucions.

També, es proporciona menys informació dels agressors després del 2004 que abans, això és a causa perquè després del 2004 no apareix tant l'origen social o ètnic de l'agressor ni el seu caràcter com abans del 2004. Però si es troba més informació personal i els seus antecedents en algunes peces periodístiques.

En moltes notícies d'abans del 2004 es trobaven estereotips de gènere i prejudici, uns exemples: "asesinato pasional" o "crimen pasional", és una manera de justificar un homicidi masclista, de manera que es treu culpa a l'autor de l'assassinat i s'excusa com un homicidi "per amor" on la víctima també ha tingut part de culpa. Un altre exemple: "un hombre tranquilo i afable", això es una manera de defensar l'autor dels fets, proporcionant una informació innecessària per explicar els fets de l'agressió.

Però, després del 2004, s'ha de remarcar que l'enquadrament judicial ha sigut el que més ha pujat respecte a abans del 2004. En les notícies de després de 2004 es proporcionen més eines legals disponibles per fer front a la violència de gènere i es anomena la llei d'igualtat en algunes d'elles.

Després del 2004, les peces periodístiques sobre violència masclista comencen a narrar només els fets i expliquen les causes de les agressions més detalladament, de manera objectiva i delicada, per entendre que la víctima està exempta de culpa. En la majoria de notícies actuals se centren molt en les mesures legals que reprendran sobre l'agressor i les eines legals que la víctima té a la seva disposició.

Un altre punt important, després del 2004, *La Vanguardia*, remarca en la majoria de notícies el recompte de víctimes anuals per violència masclista i informació addicional sobre el tema. També les notícies d'aquest tema han pres un paper més important en el mitjà, sent d'una extensió més llarga i extensa, en comparació a abans del 2004.

6.2 Vinculació entre la línia editorial dels mitjans i l'enquadrament donat en les notícies sobre la violència masclista

Per poder analitzar la vinculació entre la línia editorial dels diaris i els enquadraments, s'ha fet una interpretació de les dades de cada *frame* per poder donar resposta a la PI2: Existeix vinculació entre la línia editorial i l'enquadrament donat en les notícies sobre la

violència masclista? S'ha fet servir les dades de les 30 notícies de cada diari, de manera global.

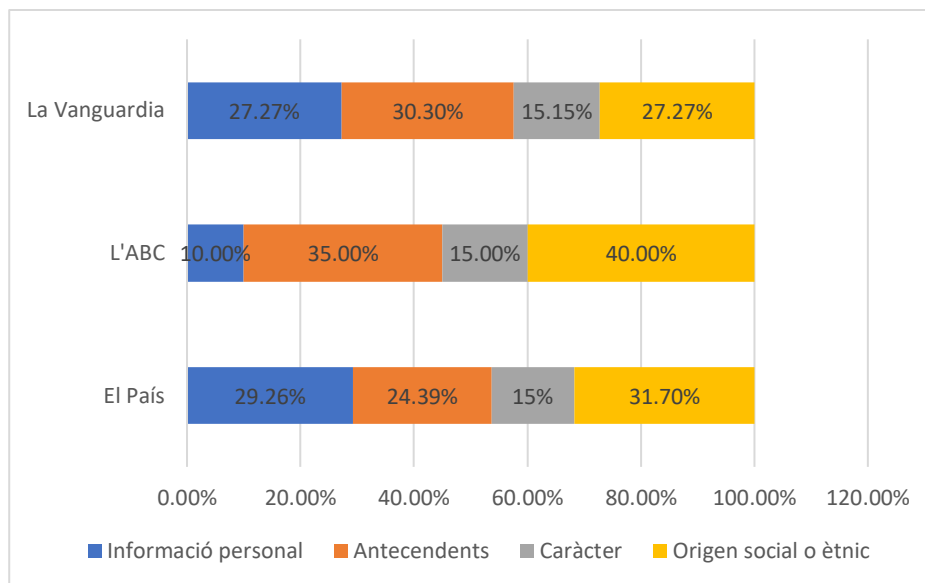
6.2.1 Anàlisi de l'enquadrament episòdic dels agressors

El diari que més proporciona informació sobre l'enquadrament episòdic dels agressors és en *El País*, seguidament de *La Vanguardia* i per últim l'*ABC*. Cada mitjà té una incidència diferent en cada apartat dins de l'enquadrament.

Cada diari dóna més informació d'un apartat o d'un altre. En el cas de *El País*, predomina la informació de l'origen social o ètnic (31,70%). La informació personal sobre els agressors també té gran importància pel diari (29,36%), respecte als antecedents (24,39%), que només es troben en la meitat de les notícies analitzades. I en molt poques peces periodístiques es troba les característiques del caràcter dels agressors (14,63%).

En l'*ABC*, igual que *El País*, es proporciona més informació de l'origen social o ètnic (40%), per tant, és la dada més elevada comprada amb els altres mitjans. Seguidament dóna informació sobre els antecedents (35%), encara que només set de trenta notícies hi apareixen. La informació personal i el caràcter no es té gaire en compte en les notícies d'aquest mitjà (10% i 15% respectivament).

I *La Vanguardia*, a diferència dels altres mitjans analitzats, la informació que més preval és dels antecedents (30,30%), encara que només deu de trenta notícies hi contenen, però facilita més les dades dels delictius respecte a altres diaris. També, se li dóna importància a la informació personal dels agressors (27,27%) i al seu origen social o ètnic (27,27%). El caràcter d'aquest és el que menys apareix en les notícies (15,15%).

Il·lustració 5: Comparativa dels enquadraments episòdics dels agressors (%) de les notícies dels tres diaris. Font: Elaboració pròpia

El País i *La Vanguardia*, tenen una línia editorial bastant similar, tracten la informació dels agressors de manera molt igual. Encara que, en *El País* predomini l'origen social o ètnic, en els dos mitjans s'han trobat la mateixa quantitat de notícies amb antecedents. Aquests dos diaris faciliten força informació individualitzada dels agressors. Aquesta informació és important per conèixer a l'agressor i saber com és, encara que en algunes peces periodístiques s'utilitzen eufemismes per descriure'l, en una notícia del país: "Un hombre amable i afable".

En canvi, en l'*ABC* té una línia editorial bastant diferent, no li dóna gaire importància a la informació dels agressors, però de les poques característiques que aporta d'ells parla majorment de l'origen social o ètnic i pràcticament res d'informació personal o del seu caràcter. Encara que, en set de trenta notícies analitzades apareixen els antecedents.

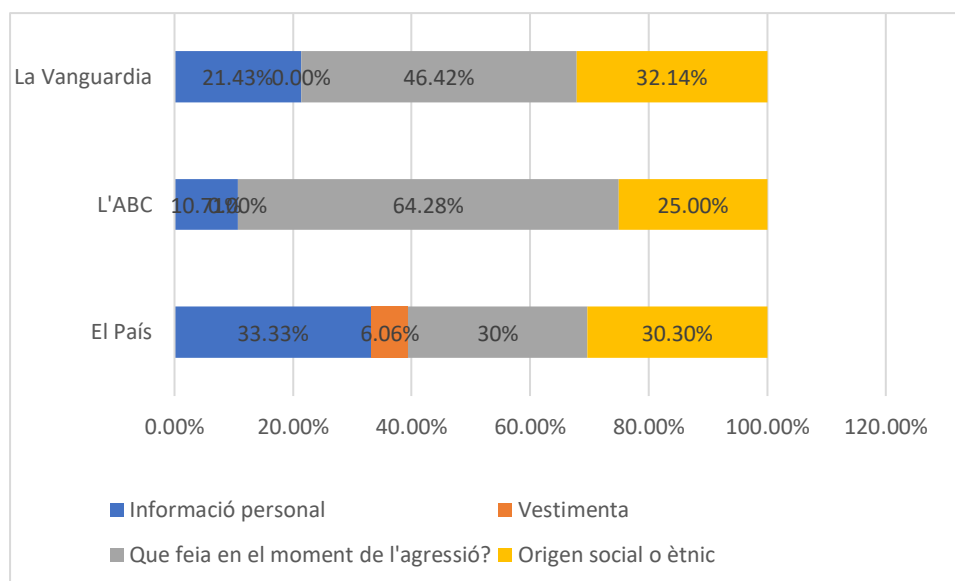
En aquest cas, sí que hi ha vinculació entre la línia editorial dels diaris i l'enquadrament de les agressions, perquè *La Vanguardia* i *El País* tenen caràcter centrista i són més liberals, per aquest motiu tracten a l'agressor com el culpable dels fets. En canvi, l'*ABC* té una línia editorial més conservadora i tracta la informació de l'agressor de manera arbitrària.

6.2.2 Anàlisi de l'enquadrament episòdic de les víctimes

L'enquadrament episòdic de les víctimes apareix de manera predominant en l'ABC, seguidament de *El País* i *La Vanguardia*. Un cop analitzades les notícies, es pot observar el tractament informatiu de cada mitja sobre la informació de les víctimes.

En el cas de *El País*, predomina la informació personal (33,33%), com per exemple on treballa, a què es dedica, on viu, etc. El que feia abans o en el moment de l'agressió (30,30%) apareix de la mateixa manera que l'origen social o ètnic (30,30%). I de manera molt simbòlica i minoritària es proporciona com anava vestida la víctima (6,06%), només en una notícia de les trenta analitzades en els dos períodes de temps apareix aquesta característica.

L'ABC i *La Vanguardia* estableixen el mateix ordre en les característiques d'aquest enquadrament. La informació del fet que feia la víctima en el moment de l'agressió (64,28% i 46,42 respectivament), una dada poc rellevant per explicar els fets, en l'ABC divuit de trenta notícies apareix aquesta informació i en *La Vanguardia* tretze. Seguidament es proporciona informació sobre l'origen ètnic o social (25% i 32,68% respectivament) de la víctima. La informació personal sobre elles és poc rellevant en l'ABC (10,71%), però en *La Vanguardia* ho és més (21,43%). Finalment, la vestimenta no figura les notícies de cap dels mitjans (0% i 0% respectivament).

Il·lustració 6: Comparativa dels enquadraments episòdics de les víctimes(%) de les notícies dels tres diaris. Font: Elaboració pròpia

En aquest cas, encara que de manera global en les notícies de violència masclista de *La Vanguardia*, predomina l'enquadrament dels agressors respecte els altres enquadraments i l'*ABC* l'enquadrament de les víctimes, s'ha pogut interpretar una similitud en la jerarquia dels apartats d'aquest enquadrament. Aquests dos diaris proporcionen més informació sobre el que feia la víctima en el moment de l'agressió i el seu origen ètnic o social.

En canvi, *El País*, dóna més importància a altres característiques, predomina la informació personal de la víctima a diferència dels altres dos mitjans. Encara que, el que feia la víctima en el moment de l'agressió i l'origen social o ètnic també es troba força informació sobre aquests apartats.

En aquest cas, *El País* i l'*ABC* sí que tenen vinculació entre la seva línia editorial i l'enquadrament analitzat, perquè *El País* es manté bastant objectiu i es limita en explicar únicament els fets, de manera que no dóna informació innecessària sobre la víctima, per no crear estereotips i prejudicis. L'*ABC*, en ser un diari conservador, monàrquic i catòlic, tracta la informació de l'enquadrament de les víctimes de violència de gènere, de manera racista, classista i masclista, aportant informació innecessària sobre els fets, creant estereotips i prejudicis en els lectors.

En canvi, *La Vanguardia*, no té vinculació la seva línia editorial amb aquest enquadrament analitzat. Perquè en ser un diari de centres i modern no hauria de donar informació de més sobre les víctimes o dir l'origen ètnic i social. Perquè crear estereotips i prejudicis en els lectors igual que l'*ABC*.

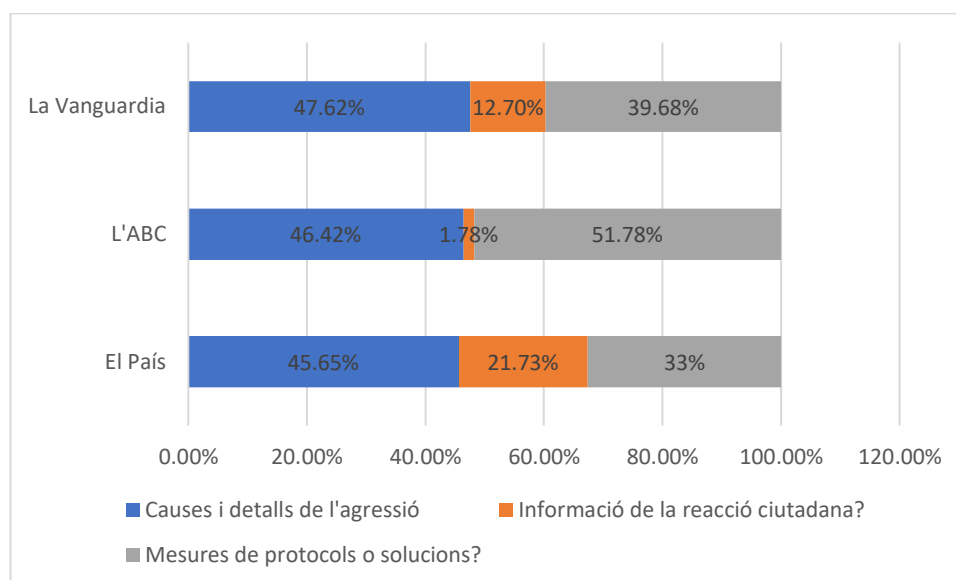
6.2.3 Anàlisi de l'enquadrament temàtic social

El diari que predomina l'enquadrament temàtic social és l'*ABC*, seguidament de *La Vanguardia* i *El País*. Un cop analitzades les notícies es pot observar com incideixen els apartats d'aquest enquadrament en les peces periodístiques.

En línies generals, s'observa que *El País* i *La Vanguardia*, en els apartats d'aquest enquadrament segueixen el mateix ordre jeràrquic. La informació que més es proporciona en aquest enquadrament són les causes i detalls de l'agressió (45,65% en *El País*, i 47,62 en *La Vanguardia*), en *La Vanguardia* totes les notícies analitzades apareixen les causes

i detalls de l'agressió i en *El País* vint-i-una de les notícies analitzades. Seguidament es dona informació de les mesures de protocols i solucions (32,60% en *El País*, i 39,68% en *La Vanguardia*). Finalment, de manera més minoritària s'aporta informació sobre la reacció ciutadana (21,73% en *El País*, i 12,70% en *La Vanguardia*).

En canvi en l'*ABC*, la informació que més preval en les notícies són les mesures de protocols i solucions (51,78%), les trobem en vit-i-nou de les trenta notícies analitzades d'aquest diari. Seguidament, es proporcionen les causes i els detalls de l'agressió (46,42%). I de manera quasi inexistent, apareixen les informacions de la reacció ciutadana (1,78%), només en una de les notícies analitzades apareix aquesta característica.

Il·lustració 7: Comparativa dels enquadraments temàtics socials(%) de les notícies dels tres diaris.

Font: Elaboració pròpia

De manera global, l'enquadrament predominant en totes les notícies analitzades és el temàtic social, encara que en algunes notícies es proporcioni més informació d'un apartat que d'un altre. En *El País* i *La Vanguardia* es facilita més informació de les causes i detalls de l'agressió, en canvi l'*ABC* tracta més les mesures de protocols o solucions.

Una diferència notable és que les notícies analitzades de l'*ABC* només hi ha una que apareix la informació sobre la reacció de la ciutadania. I aquest és un apartat important, ja que, és una manera de conscienciar al lector sobre la repercussió de la violència masclista i poder aportar altres punts de vista a la notícia.

En aquest cas, l'enquadrament social és una tipologia que trobem en els relats de problemes socials, per tant, les notícies de violència de gènere, independentment del diari i de la línia editorial de cadascun hi hauria en major o menor quantitat contenir aquest enquadrament.

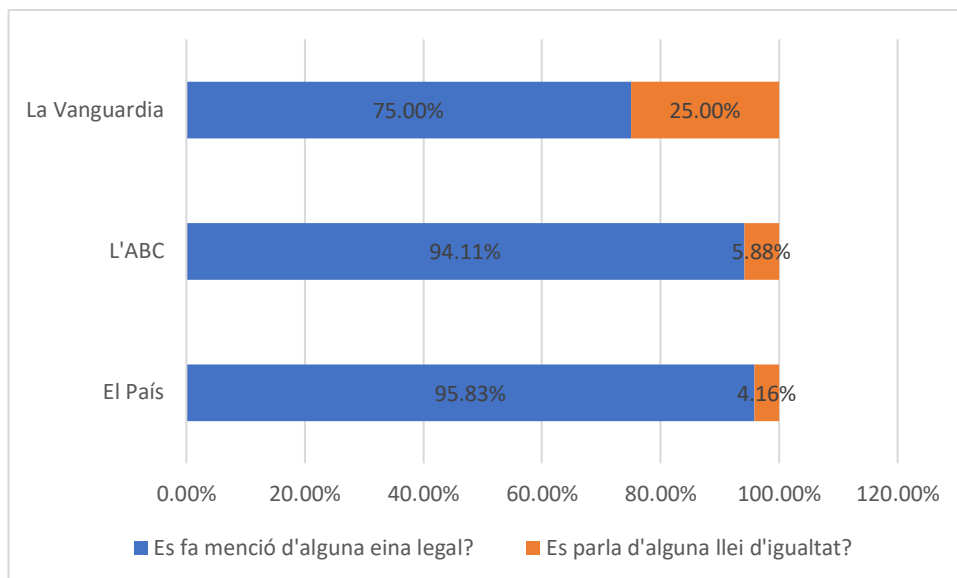
Per tant, sí que hi ha vinculació entre la línia editorial dels mitjans i l'enquadrament en els tres diaris, perquè *El País* i *La Vanguardia*, que són diaris modernistes i objectius donen la informació necessària sobre aquest enquadrament. I l'*ABC* en tenir una línia editorial tan conservadora, dona una quantitat molt considerable d'informació, però manca de reacció ciutadana, ja que per ells l'estabilitat ciutadana és un dels seus valors principals i altres opinions en les seves notícies seria desestabilitzar la població i els lectors tindrien l'opció a conèixer altres punts de vista.

6.2.4 Anàlisi de l'enquadrament judicial

Un cop analitzades les notícies de violència masculista dels tres diaris seleccionats s'ha extret una incidència clara en aquest enquadrament. El diari que proporciona per informació sobre l'enquadrament judicial respecte els altres enquadraments és *El País*, seguidament de l'*ABC* i *La Vanguardia*.

En línies generals, s'observa que els tres diaris es mantenen en el mateix ordre jeràrquic respecte els apartats d'aquest enquadrament. La informació que més es proporciona és la menció d'alguna eina legal en les notícies (95,83% en *El País*, 94,11% en l'*ABC* i 75% en *La Vanguardia*). I de manera minoritària, gairebé inexistent es fa menció d'alguna llei d'igualtat o alguna que empari a la dona maltractada (4,16% en *El País*, 5,88% en l'*ABC* i 25% en *La Vanguardia*).

Il·lustració 8: Comparativa dels enquadraments temàtics socials(%) de les notícies dels tres diaris.

Font: Elaboració pròpia

De manera generalitzada, aquest enquadrament judicial apareix de manera minoritària en les notícies analitzades dels tres mitjans de comunicació. El diari que facilita més informació o fa menció d'alguna eina legal és *El País*, amb un total de vint-i-tres notícies de les trenta analitzades. I el diari que aporta més informació sobre alguna llei d'igualtat és *La Vanguardia*, encara que només quatre de les trenta notícies analitzades.

L'enquadrament judicial és necessari en les notícies sobre violència masclista perquè aporten mesures de protocols i formes d'actuació per trobar una solució aquest conflicte. I contràriament, alguns mitjans de comunicació analitzats com l'*ABC* manquen d'aquest enquadrament.

Per tant, sí que hi ha vinculació entre la línia editorial dels mitjans i l'enquadrament en els tres diaris, perquè *El País* i *La Vanguardia*, que són diaris modernistes i objectius donen la informació sobre aquest enquadrament, sobretot eines legals, però manquen de proporcionar informació sobre alguna llei d'igualtat. I l'*ABC* en tenir una línia editorial tan conservadora, no consideren la gravetat de la violència masclista i per tant no aporten tanta informació legal en aquest tema.

7. CONCLUSIONS

En aquesta investigació es tenia com a objectiu analitzar el tractament de la violència masclista en tres mitjans de comunicació de la premsa escrita, l'evolució del tractament informatiu i si existeix una vinculació entre línia editorial i l'enquadrament donat en les notícies. S'ha fet l'estudi de la Teoria del *Framing* i la Teoria de Gènere i s'ha analitzat cada unitat periodística amb una fitxa d'anàlisi per poder observar l'evolució del tractament de la informació i comprovar la vinculació entre la línia editorial i l'enquadrament.

7.1 L'evolució tractament informatiu en la premsa escrita

S'ha vist que hi ha una clara evolució en els tres mitjans de comunicació, però cadascun d'ells de maneres diferents. De manera global, les notícies de després del 2004 són més extenses, aporten més dades i proporcionen la informació de manera més objectiva, reduint l'aparició d'estereotips i prejudicis.

En les notícies dels tres mitjans de comunicació analitzats predomina l'enquadrament temàtic social, ja que és un enquadrament molt comú en les notícies de problemàtiques socials. En *La Vanguardia* i a *El País* es proporciona més informació respecte als agressors i en l'*ABC* respecte a les víctimes. Això succeeix perquè el tractament informatiu de les unitats d'anàlisi en l'*ABC* és masclista, ja que donen informació irrellevant de la víctima i gairebé no es dona cap dada sobre l'agressor. Quan es proporciona abundant informació sobre les víctimes, algunes dades són innecessàries i pot arribar a crear estereotips de gènere i prejudicis sobre ella.

D'altra banda, la informació respecte a l'enquadrament judicial és la més minoritària en totes les notícies analitzades, sobretot en les peces informatives d'abans del 2004. Certament, sí que apareixen eines legals per la víctima, però no es fa menció de cap llei d'igualtat cap a la dona.

L'evolució de *El País*, ha sigut positiva en el tractament informatiu respecte la socialització de gènere, en efecte després del 2004 ha disminuït l'aparició d'estereotips en les peces periodístiques perquè es proporciona més informació respecte a l'enquadrament temàtic social, que l'enquadrament episòdic de les víctimes. Aquest

mitjà, després del 2004, s'ha centrat més a donar la informació dels successos de manera objectiva i a proporcionar més informació respecte a l'enquadrament temàtic social.

En el cas de l'ABC, l'evolució ha sigut negativa en el tractament informatiu respecte a la socialització de gènere, ja que després del 2004 els estereotips, els prejudicis segueixen presents en les seves unitats d'anàlisi. Després del 2004, l'enquadrament temàtic social, l'enquadrament judicial i l'enquadrament de l'agressor ha disminuït considerablement. En canvi, en aquest període de temps, es proporciona més informació respecte a la víctima.

En el cas de *La Vanguardia*, l'evolució ha sigut positiva en alguns enquadraments i en alguns altres negativa. Però, és cert que es troben menys estereotips i hi ha més objectivitat informativa en les notícies analitzades després del 2004. La informació proporcionada respecte a l'enquadrament social ha disminuït considerablement, per tant, és una evolució negativa. Però, es proporciona menys informació respecte a l'enquadrament episòdic dels agressors i més respecte a l'enquadrament judicial, en efecte, és una evolució positiva.

7.2 La vinculació entre la línia editorial i l'enquadrament donat a les notícies

La vinculació entre la línia editorial dels tres mitjans analitzats i la informació proporcionada respecte a l'enquadrament dels agressors és diferent en cada diari.

El País i *La Vanguardia*, tenen una línia editorial bastant similar respecte a la informació dels agressors. En *El País* i l'ABC predomina l'origen social o ètnic i en *La Vanguardia* els antecedents. En efecte, sí que hi ha vinculació entre la línia editorial dels diaris i l'enquadrament episòdic dels agressors, perquè *El País* i *La Vanguardia* tenen caràcter centrista i liberal tracten a l'agressor com el culpable dels fets. En canvi, l'ABC té una línia editorial més conservadora i tracta la informació de l'agressor de manera arbitrària.

La informació proporcionada respecte a l'enquadrament episòdic de les víctimes. Es pot observar que *El País* i l'ABC sí que tenen vinculació entre la línia editorial i l'enquadrament. *El País* no dóna informació innecessària de la víctima i no provoca la creació d'estereotips i prejudicis al lector. El diari l'ABC, si proporciona informació irrellevant sobre la víctima, però en ser un diari més conservador, la seva línia editorial

ja fa crear uns estereotips i prejudicis. No obstant això, *La Vanguardia*, no té vinculació la seva línia editorial amb aquest enquadrament analitzat. Perquè igual que l'*ABC*, dóna informació innecessària respecte a l'enquadrament de les víctimes, donant rellevància a apartats que no tenen importància, com l'origen ètnic o social.

En l'enquadrament temàtic social sí que es vincula amb la línia editorial dels tres mitjans de comunicació. *El País* i *La Vanguardia*, com són diaris més lliberals proporcionen molta informació respecte a aquest enquadrament. I l'*ABC*, en tenir una línia editorial tan conservadora, manca d'informació en aquest apartat, sobretot en la reacció ciutadana. Això succeeix, perquè l'*ABC* no els interessa posar altres punts de vista en les seves notícies, ja que per ells l'estabilitat ciutadana és un dels valors més importants del seu diari.

Finalment, es troba vinculació entre la línia editorial dels tres mitjans i l'enquadrament judicial. *El País* i *La Vanguardia*, que són diaris més lliberals i moderns, proporcionen eines legals per les víctimes de violència masclista en les notícies analitzades. I l'*ABC*, com és un diari més monàrquic i conservador, no donen la importància aquestes eines i per tant, no proporcionen la informació necessària.

8. FONTS D'INFORMACIÓ

- Adam, A. (2013). *Una revisión sobre violencia de género. todo un género de duda*. 2, 23–31.
- Alberdi, I., & Matas, N. (2003). La violencia doméstica. Informe sobre los malos tratos a mujeres en España. *Reis*, 102, 320. <https://doi.org/10.2307/40184547>
- Alcántara, E. (2008). Género y desempleo en santo domingo. *Ciencia y Sociedad*, XXXiii, 1–27.
- Alda Facio. (2005). *Feminismo-Genero-Y-Patriarcado* (pp. 259–249).
- Amadeo, B. (2002). La teoría del Framing. Los medios de comunicacion y la transmisión de significados. *Revista de Comunicacion*, 1, 6–32.
- Appendini, K. (2002). La perspectiva de género en la teoría económica y en los estudios de desarrollo. *Umbrales: Revista Del Postgrado En Ciencias Del Desarrollo*, 11, 163–188.
- Aran, S., & Medina, P. (2006). Representación de la violencia doméstica en la prensa

- española. *Estudios Sobre El Mensaje Periodístico*, 12(12), 9–25.
https://doi.org/10.5209/rev_ESMP.2006.v12.13094
- Ardèvol-Abreu, A. (2015). Framing o teoría del encuadre en comunicación. Orígenes, desarrollo y panorama actual en España. *Revista Latina de Comunicación Social*, 70(25), 423–450. <https://doi.org/10.4185/RLCS-2015-1053>
- Arenas, F. (2010). What are Neurorhetorics? *Rhetoric Society Quarterly*, 40(5), 405–410. <https://doi.org/10.1080/02773945.2010.519758>
- Arriazu, A. D. C. (2000). *Violencia doméstica*. 5.
- Banet-Weiser, S., Gill, R., & Rottenberg, C. (2020). Postfeminism, popular feminism and neoliberal feminism? Sarah Banet-Weiser, Rosalind Gill and Catherine Rottenberg in conversation. *Feminist Theory*, 21(1), 3–24.
<https://doi.org/10.1177/1464700119842555>
- Berenguer, B. Z., & García-Gordillo, M. (2017). Methodological proposal for the evaluation of the ethical quality of the news about violence against women. *Communication and Society*, 30(1), 73–85. <https://doi.org/10.15581/003.30.1.73-85>
- Brioso, A., Barrera, E., & Malagón, J. L. (2011). Perspectivas de género como pieza fundamental en trabajo social. *IX Congreso Estatal de Trabajo Social. Universidad de Jaén*, 341–363. <http://www10.ujaen.es/node/18306/download/18.pdf>
- César, J., Trejo, C., & Sutton, A. H. (2012). *La subordinación femenina y la tolerancia a la violencia basada en el género*. 19(3), 67–70.
- Córdova López, O. (2017). La violencia económica y/o patrimonial contra las mujeres en el ámbito familiar. *Persona y Familia*, 6, 39–58.
<https://doi.org/10.33539/perfyfa.2017.n6.468>
- Daza Bonachela, M. del M. (2015). Paralelismos entre terrorismo y violencia machista
 Parallels between terrorism and sexist violence. *Journal of Feminist, Gender and Women Studies*, January, 73–83.
- Dulcey, C. B. (2007). *Características y factores precipitantes asociados al abuso sexual*.
- Echeburúa, E., & Guerricaechevarría, C. (2021). Abuso sexual en la infancia: Nuevas perspectivas clínicas y forenses. *Ciencias Sociales Ariel*, 27(0), 210–240.
- Escribano González, M. I. (2014). *Encuadres de la Violencia de Género en la Prensa Escrita y Digital, Nacional y Regional. La Verdad, La Opinión, El Mundo y el País desde la Teoría del Framing*.

- [https://digitum.um.es/xmlui/bitstream/10201/40046/1/Mª Isabel Escribano Gonzálvez- tesis.pdf](https://digitum.um.es/xmlui/bitstream/10201/40046/1/Ma%20Isabel%20Escribano%20Gonz%C3%A1lvez-tesis.pdf)
- Europa, C. de. (2011). Convenio del Consejo de Europa sobre prevención y lucha contra la violencia contra las mujeres y la violencia doméstica. *Convenio Del Consejo de Europa Sobre Prevención y Lucha Contra La Violencia Contra Las Mujeres y La Violencia Doméstica*, 210. <https://rm.coe.int/1680462543>
- Fantín, F., & Nuñez, J. M. (2011). ¿Qué es el FEMINISMO? *Area*, 1988–5261, 3–28. <https://elblogverde.com/que-es-el-turismo-ecologico/%0Ahttps://portalacademico.cch.unam.mx/materiales/prof/matdidac/sitpro/exp/quim/quim2/quimicII/Q2U1OA2SueloV.pdf>
- Ferrer Pérez, V., & Bosch Fiol, E. (2005). Introduciendo la perspectiva de género en la investigación psicológica sobre violencia de género. *Anales de Psicología*, 21(1), 1–10.
- Fraser, N. (2012). Feminism, Capitalism, and the Cunning of History - An Introduction. *Sciences de l'Homme et de La Société*, 17, 15. <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00725055>
- García-, R., Ignacio, J., & Isabel, A. (2015). Propuesta de alfabetización mediática ante los estereotips de género en los medios de comunicación. *Revista Ciencias Sociales*, may, 576–609.
- Gil, J. L. C. (n.d.). *¿Violencia de género?* 5–6.
- Gimeno, B., & Barrientos, V. (2007). Violencia de género versus violencia doméstica/ La importancia de la especificidad. *Revista Venezolana de Estudios de la Mujer*
- Justo-Suárez, C. (2011). Apuntes sobre violencia de género. *Revista Internacional de Sociología*, 69(2), 535–540.
- Lagarde, M. (1986). Identidad De Género Y Derechos La Construcción De Las Humanas. *Employee Benefit Plan Review*, January, 12–13.
- Lakoff, G. (2007). *Original Esta edición*. 176.
- Lameiras, M. (2004). El sexismo y sus caras: de la hostilidad a la ambivalencia. *Anuario de Sexología*, 8(91–102), 91–102.
- Lanzaro, J., & Lawson, K. (2010). *Political Parties and Democracy. Volume I. The Americas*.
- Lerner, G. (1986). *El Origen Del Patriarcado*. 13. <https://bit.ly/39H8RA3>
- Marqués, J. V. (1997). *Varon_y_patriarcado.pdf* (p. 30).
- Mateos, R. (2007). la presencia de estereotipos en los medios de comunicación: análisis

- de la prensa digital española. *Universidad Rey Juan Carlos. Financiado Por La Dirección General de La Mujer de La Consejería de Empleo y Mujrt de La Comunidad de Madrid*, 140.
- Medina, I. F. de L. (n.d.). *Tema 5. sistema de género y políticas de igualdad. aplicación al estudio de los fenómenos culturales y sociales*. 1–25.
- Menéndez, M. I. M. (2014). Retos periodísticos ante la violencia de género. El caso de la prensa local en España. In *Comunicacion y Sociedad (Mexico)* (Vol. 22, Issue 1, pp. 53–77). <https://doi.org/10.32870/cys.v0i22.48>
- Ministerio de Sanidad y Consumo. (2007). Protocolo común para la atención sanitaria ante la violencia de género. *Red Andaluza de Formacion Contra El Maltrato a Las Mujeres, D.L. Sevilla*, 11–20.
- Ministerio de Sanidad y Servicios Sociales. (2004). Definición de Violencia de Género. *Instituto de La Mujer y Para La Igualdad de Oportunidades*, 1. https://www.inmujer.gob.es/servRecursos/formacion/Pymes/docs/Introduccion/02_Definicion_de_violencia_de_genero.pdf
- Núñez Puente, S. (2005). Género y televisión. Estereotipos y mecanismos de poder en el medio televisivo. *Género y Televisión. Estereotipos y Mecanismos de Poder En El Medio Televisivo*, 13(25), 55. <https://doi.org/10.3916/25764>
- Palma, J., & Manrique, B. (2010). La teoría de los frames en el análisis del discurso. *Lingua Americana*, 14(26), 129–142.
- Penalva Verdú, C. (2002). El tratamiento de la violencia en los medios de comunicación. *Alternativas. Cuadernos de Trabajo Social*, 10, 395. <https://doi.org/10.14198/altern2002.10.31>
- Pintos, B. M. (2013). Violència de Gènere. *Universidad Carlos III de Madrid*, 226–233.
- Puleo, A. (2005). El patriarcado: ¿una organización social superada? *Mujeres en Red. Temas Para El Debate*, 133, 39–42. <http://www.mujaresenred.net/spip.php?article739>
- Sandoval, C. (2004). *Feminismos desde las fronteras*.
- Serret, E. (1998). Subordinación de las mujeres e identidad femenina. Diferencias y conexiones. *Revista Mexicana de Ciencias Políticas y Sociales*, 43(174). <https://doi.org/10.22201/fcpys.2448492xe.1998.174.49132>
- Talego Vázquez, F., Florido del Corral, D., & Sabuco i Cantó, A. (2012). Reconsiderando La Violencia Machista. Patriarcado, Relaciones De Pareja Y Sadismo. *Revista Andaluza de Antropología*, 3, 183–207.

Torre, L. (2019). Ideología, violencia de género y prensa en Facebook. *Universitat Pompeu Fabra*, 1073.